

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

Інститут інформаційних технологій
і засобів навчання
НАПН України
Відділ компаративістики інформаційно-
освітніх інновацій

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ: КРОКИ ЗРОСТАННЯ

*Висвітлено кроки розвитку
порівняльної педагогіки в системі
НАПН України на прикладі
діяльності сучасних лабораторій
та відділів установ НАПН*

Наукові дослідження у галузі порівняльної педагогіки, аналіз зарубіжних тенденцій розвитку освіти є важливою складовою педагогічної науки та ефективним інструментом підтримки сучасної освітньої політики України. Основними завданнями дослідників, що працюють над вивченням зарубіжних напрямів розвитку освіти є виявлення спільних та відмінних рис педагогічних явищ, виокремлення тенденцій та надання рекомендацій для сучасних освітян щодо модернізації системи освіти в державі. Особливо цінними є прогнози у сфері освітньої політики, що здійснюються на основі аналізу досвіду різних країн світу у контексті геополітичних, економічних та глобалізаційних процесів у суспільстві.

Сучасні українські вчені, що працюють у сфері порівняльної педагогіки, стоять перед низкою проблем, а саме – обмежений доступ до наукових джерел зарубіжних порівняльно-педагогічних шкіл, низька спроможність брати участь у міжнародних наукових порівняльно-педагогічних спільнотах, мала поширеність таких досліджень у різних освітніх галузях та наукових спеціальностях у порівнянні з зарубіжними науковими школами, практична відсутність наукових порівняльно-педагогічних міжнародних стажувань.

Важливим питанням та проблемою для порівняльних досліджень в освіті є відслідковування процесів впровадження результатів досліджень, які, як рекомендації та

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

прогнози, можуть бути використані науковцями на рівні формування пріоритетів наукових тематик та практичними працівниками – на рівні реалізації освітніх стратегій та педагогічних практик.

За роки незалежності України українськими дослідниками здійснено чималу низку наукових досліджень у сфері порівняльної педагогіки, зокрема й на терені розробки методологічної платформи компаративістики. Знаними осередками порівняльно-педагогічних розвідок в Україні є система інститутів НАПН України, де працюють наукові підрозділи, що займаються порівняльно-педагогічними дослідженнями – Відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, Відділ порівняльної професійної педагогіки НАПН України, Відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Лабораторія зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Метою цього огляду є презентація внеску зазначених підрозділів у спільну справу НАПН України з інтеграції національної освіти та педагогічної науки до європейського та світового освітнього просторів.

ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Створений у 1971 р. при Українському науково-дослідному інституті педагогіки (пізніше – Інститут педагогіки НАПН України) підрозділ отримав назву лабораторія науково-педагогічної інформації. Назва лабораторії відповідала її меті – інформувати педагогів про стан освіти в зарубіжних країнах крізь призму критики «буржуазної» педагогіки. Слід зазначити, що навіть в умовах ідеологічних рамок існування такого підрозділу було значним позитивом для української педагогіки та освіти. Серед науковців того періоду слід назвати Н.В. Абашкіну, Е.П. Бережну, Л.В. Булай, Г.С. Єгорова, Б.Ф. Мельниченка (який був незмінним керівником лабораторії науково-педагогічної інформації до моменту її перетворення на лабораторію порівняльної педагогіки у 1991 р.), Г. В. Степенко, І.Г. Тараненко, Т.І. Тодорова, напрацювання яких про стан і тенденції розвитку освіти зарубіжжя користувалися великим попитом серед педагогічної громадськості. На початку 1990-х до лабораторії науково-педагогічної інформації приєдналися О.І. Локшина, О.В. Овчарук, Н.М. Лавриченко, О.З. Глушко.

Серед численних публікацій, виданих у той час, слід виділити серію «Зарубіжна педагогічна хроніка» (у форматі дайджеста, де презентувалася найновіша та

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

найактуальніша інформація про реформи та кращі практики освіти зарубіжних країн), серія «Видатні педагоги світу» (українському читачеві доносилися ідеї П. Фрейре (Paulo Freire), С. Френе (Célestin Freinet;), М. Монтесорі (Maria Montessori), Р. Штайнера (Rudolf Steiner) та багатьох інших мало- чи зовсім невідомих у СРСР та широковідомих у зарубіжжі), «Короткий енциклопедичний словник зарубіжних педагогічних термінів».

«Бестселером» стала праця «Система народної освіти в зарубіжних країнах на сучасному етапі (соціалістичні, капіталістичні країни та країни, що розвиваються)» (1990) – на той час в умовах відсутності Інтернету, малочислених контактів із зарубіжними колегами, практично відсутністю автентичних видань у бібліотеках країни та низьким рівнем володіння багатьма науковцями іноземними мовами новітня валідна інформація, презентована у цьому двотомнику (яка ґрунтувалася на виданнях міністерства освіти зарубіжних країн та ЮНЕСКО), була дуже актуальною.

Окрім знаннєвого відділ порівняльної педагогіки став джерелом і людського капіталу – висококваліфіковані фахівці з порівняльної педагогіки, які пройшли школу відділу, стали основою, навколо якої розбудовувалися аналогічні підрозділи в інших інститутах НАПН України. Сьогодні такі підрозділи – це повноправні гравці у просторі порівняльної педагогіки, працюючи спільно над вивченням зарубіжних освітніх реалій, виявленням їх спільностей та відмінностей, виокремленням тенденцій та наданням рекомендацій для вітчизняних розробників освітньої політики й освітянської спільноти щодо модернізації національної освіти.

Чи не найсуттєвішим позитивом існування лабораторії науково-педагогічної інформації вважаємо закладення базису¹ для формування у подальшому школи порівняльної педагогіки в Україні – лабораторія науково-педагогічної інформації у рік проголошення незалежності України (1991) була перейменована в лабораторію порівняльної педагогіки. Першим завідувачем і стратегом розвитку лабораторії стала І.Г. Тараненко. Зазначене дало старт розбудові національної порівняльної педагогіки, яка на той момент конче потребувала нової методології з новим визначенням мети, завдань, методів дослідження. У цей час було підготовлено дві методологічні праці – концепції порівняльної педагогіки авторства І.Г. Тараненко і Г.В. Степенко та авторства М. Ю. Красовицького, які, на жаль у цілісному вигляді були опубліковані значно пізніше, лише у 2015 р. завдяки зусиллям відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки

¹ Протягом існування лабораторії науково-педагогічної інформації чимало дослідників з ВНЗ СРСР та співробітників лабораторії захистило кандидатські дисертації з різних проблем зарубіжної освіти.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

НАПН України у хрестоматії «Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів». У концепціях запропоновано бачення методології порівняльної педагогіки на основі напрацювань зарубіжних компаративістів. Фактично ці праці стали першим методологічним орієнтиром, який окреслив шлях розвитку порівняльної педагогіки в Україні.

Після І.Г. Тараненко завідувачами відділу порівняльної педагогіки у різні часи були – Г.С. Єгоров, Н.М. Лавриченко, О.І. Локшина, які у співпраці з співробітниками – Л.Л. Волинець, А.П. Джурило, І.О. Маріуц, І.Г. Мельник, О.С. Оржеховською, О.О. Першуковою, Н.В. Шеверун, О.М. Шпарик – розбудовували і продовжують розбудовувати осередок порівняльної педагогіки в Інституті педагогіки. Робота проводиться у різних напрямках.

Передусім в рамках **НДР** під керівництвом відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України (академік-секретар – О.В. Сухомлинська, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор) здійснюються дослідження процесів, що відбуваються у зарубіжній шкільній освіті з проекцією на українські реалії. Зокрема, співробітники відділу є виконавцями таких досліджень, як: «Тенденції реформування загальної середньої освіти у країнах Європейського Союзу» (2005-2007); «Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах ЄС та США» (2008-2011); «Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах ЄС та США» (2012-2014)»; «Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн ЄС та США» (2015-2017). Результатом напрацювань стали колективні та одноосібні монографії, чисельні статті у вітчизняних фахових журналах. Серед них монографії: «Старша школа зарубіжжя: організація та зміст освіти / за ред. О. І. Локшиної (2006); «Тенденції реформування загальної середньої освіти у країнах Європейського Союзу (у двох томах) / за ред. Н. М. Лавриченко (2008); О. І. Локшина. «Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) (2009); Л. Л. Волинець, Г.С. Єгоров, Н.М. Лавриченко, О.І. Локшина, Б.Ф. Мельниченко, О.О. Першукова, Н.В. Шеверун. «Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах Європейського Союзу та США за заг. ред. Н.М. Лавриченко (2014).

Ефективним інструментом апробації напрацювань співробітників відділу став фаховий журнал **«Порівняльно-педагогічні студії»**, заснований Інститутом педагогіки НАПН України у 2009 р. спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини (Н.М. Лавриченко – головний редактор, О.А. Заболотна – заступник

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

головного редактора) (<http://journals.uran.ua/index.php/2306-5532>). Журнал виходить 4 рази на рік українською, російською, польською та англійською мовами.

У 2015 р. ідеї порівняльної педагогіки було представлено у спецвипуску *журналу Інституту педагогіки «Український педагогічний журнал»* (№ 4), дописувачами якого стали провідні українські та зарубіжні компаративісти, серед яких П. Кубов (США), М. Мензон (Сінгапур), А. Сбруєва (Україна), П. Фоссум (США), Ш. Уолгутер (Південно-Африканська Республіка).

Дискусійним простором для поширення здобутків, розвитку методологічних засад порівняльної педагогіки став *Всеукраїнський науково-практичний семінар «Педагогічна компаративістика»*, який було започатковано у 2010 р., та який вже 7 років поспіль об'єднує науковців-компаративістів з усіх куточків України. За матеріалами семінару полікується *збірник «Педагогічна компаративістика»*, який присвячено методологічним орієнтирам порівняльно-педагогічних студій, стратегіям розвитку шкільної, професійної освіти та освіти дорослих у компаративістичній перспективі, зарубіжному досвіду підтримки обдарованості і сприяння творчим здібностям школярів, інноваційним технологіям в освіті зарубіжжя та України.

Відділ порівняльної педагогіки проводить роботу з підготовки молодих компаративістів – заснована в рамках відділу *«Школа молодого компаративіста»*, у 2016 році набула формату всеукраїнського тренінгу для аспірантів і докторантів, які пишуть дисертації з порівняльної педагогіки.

ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ І ОСВИТИ ДОРΟΣЛИХ НАПН УКРАЇНИ

Відділ порівняльної професійної педагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих було створено у 1993 р. одночасно із заснуванням Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. У січні 2016 р. підрозділ був модернізований у відділ зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту НАПН України. У різні періоди діяльність відділу очолювали Р. М. Роман (1993-1998), Н. А. Кутова (1998-1999), Л. П. Пуховська (1999-2006), Н. М. Авшенюк (2007-2014), Н. В. Пазюра (2014-2016), Н.М. Авшенюк (з 2016 р.).

Діяльність відділу спрямовується на дослідження сучасних світових тенденцій розвитку педагогічної освіти за умов інтеграції й інтернаціоналізації, зокрема у виявленні чинників, сутнісних характеристик, завдань, принципів модернізації педагогічної освіти в

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

європейському та євроатлантичному освітньому просторі, а також у науковому обґрунтуванні перспективних інноваційних підходів до удосконалення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації педагогічного персоналу в Україні.

У період 2014 – 2016 рр. співробітники відділу працюють над **НДР** темою «Тенденції професійного розвитку вчителів у країнах Європейського Союзу і Сполучених Штатах Америки».

З метою впровадження результатів попередньої НДР за темою «Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія і практика») у практику освіти дорослих було підготовлено лекційно-тренінгову програму з розвитку психолого-педагогічної грамотності батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу. Перший семінар-тренінг було проведено за сприяння Благодійного фонду «Карітас» римокатолицької церкви 18 грудня 2015 р. на базі Мукачівського ліцею імені Святого Іштвана з профільним навчанням інформатики та іноземних мов (м. Мукачево). З 2016 р. заплановано продовжити проведення подібних заходів із залученням більшої кількості учасників у Мукачеві та розпочати їх проведення у інших містах України – Ужгороді, Полтаві, Києві.

Відповідно до вимог часу наразі діяльність відділу спрямовується на практичну реалізацію та поширення одержаних результатів дослідження. З цією метою у 2012 р. було створено **Центр порівняльної професійної педагогіки** на базі Хмельницького національного університету, де щорічно проводяться науково-методологічні семінари, міжнародні конференції, круглі столи тощо. Традиційним стало проведення щорічного Міжнародного науково-методологічного семінару **«Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів»**.

Відділ зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих спільно з Хмельницьким національним університетом є співзасновником періодичного наукового видання – **наукового журналу «Порівняльна професійна педагогіка»**, у якому публікуються статті з проблем професійної освіти у різних країнах. Публікацію англomовної онлайн-версії журналу здійснює видавництво «De Gruyter Open» (м. Берлін, Німеччина). Журнал включено до 14-ти міжнародних наукометричних баз: Cabell's Directory; Celdes; CNPIEC; EBSCO Discovery Service; Google Scholar; J-Gate; Naviga (Softweco); Primo Central (ExLibris); ReadCube; Summon (Serials Solutions/ProQuest); TDOne (TDNet); WorldCat (OCLC); CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities); MicrosoftAcademicSearch.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

Важливою складовою діяльністю відділу є *міжнародна співпраця*, участь співробітників у міжнародному науковому стажуванні, обміну та інших видах міжнародної діяльності:

- відділ був співорганізатором VI українсько-польського / польсько-українського наукового Форуму «Освіта для сучасності» (15 – 16 вересня 2015 р., м. Київ);

- у рамках міжнародного проекту «Гірська школа: стан, проблеми, перспективи розвитку» старший науковий співробітник відділу к.ф.н. М. М. Марусинець пройшла міжнародне стажування відбувалось в Інституті мистецтва і науки Державного університету Східного Тенессі (16 – 30 березня 2015 р., м. Джонсон-Сіті, штат Тенессі, США East Tennessee State University Johnson City, Tennessee) Старший науковий співробітник відділу к.ф.н. Марусинець М. М. прочитала лекцію на тему: «Збереження мови і культури етнічних меншин у Закарпатті».

- співробітники відділу – канд. пед. н., ст. наук. с. О. В Сулима та мол.н. с. Л. М. Дяченко . взяли участь в Українсько-німецькому молодіжному обміні «Кожен коваль свого щастя. Мій внесок у щастя суспільства» (16 – 25 вересня 2015 р., м. Ірпінь), головними організаторами якого стали німецька молодіжна організація «Німецька молодь у Європі» (DJO «Deutsche Jugend in Europa») та Благодійний Фонд «Фонд громади Приірпіння». У рамках Програми було проведено двосторонню зустріч між співробітниками відділу зарубіжної педагогічної освіти та освіти дорослих та представниками німецької організації DJO «Deutsche Jugend in Europa», де було обговорено можливі шляхи та умови подальшої співпраці.

Співробітники відділу працюють над одержанням міжнародних грантів: головний науковий співробітник відділу, доктор.пед.наук, проф. О. І. Огієнко разом із аспіранткою К. В Годлевською отримала грант на участь у Європейській науково-практичній конференції «Освіта та мобільність. Внески досліджень в галузі освіти» European Educational Research Conference (ECER 2015) «Education and Transition. Contributions from Educational Research» (7 – 11 вересня 2015 р., університет Корвіна (Corvinus University of Budapest), м. Будапешт, Угорщина); провідний науковий співробітник відділу Я. М. Пилинський здобув грант на участь у семінарі-тренінгу «Громадянська освіта у Східній Європі» (23 – 28 листопада 2015 р., м. Берлін, Німеччина); старший науковий співробітник відділу канд. пед. наук. О. В. Сулима здобула грант на участь у тренінгових заходах Українсько-польсько-німецького спеціалізованого форуму для організаторів міжнародних молодіжних обмінів «Можливості та виклики для довгострокових

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

молодіжних обмінів між Україною, Польщею та Німеччиною» (29 листопада – 2 грудня 2015 р., м. Ельшталь, Німеччина).

ВІДДІЛ КОМПАРАТИВІСТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ІНСТИТУТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НАПН УКРАЇНИ

Одним з осередків порівняльно-педагогічних досліджень в НАПН України є відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, який створено на базі Українського інноваційного центру гуманітарної освіти АПН України у 2001 р. Історія становлення відділу сягає 1994 р., який існував як *Український інноваційний центр гуманітарної освіти* як окремий структурний підрозділ АПН України. Основним завданням центру було проведення досліджень з питань інноваційного розвитку гуманітарної освіти, навчально-методичний супровід впровадження інновацій в системі загальної середньої освіти, порівняльний аналіз систем освіти, міжнародна співпраця з освітніми установами та міжнародними освітніми організаціями зарубіжжя.

Ініціатором створення центру та науковим керівником була І.Г. Тараненко, канд. пед. н., ст. наук. співроб., яка одна з перших в українській педагогічній науці розпочала порівняльно-педагогічні дослідження у сучасному їх розумінні. Підтримала створення центру як осередку порівняльно-педагогічних досліджень О.В. Сухомлинська, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти Президії НАПН України. Тривалий час в Українському інноваційному центрі гуманітарної освіти працювали науковці, що здійснили вагомий внесок у розробку та дослідження інновацій в системі освіти, серед яких, зокрема, Г. Васьківська, О. Глобін, Г. Голік (директор 1994-1996 рр.), І. Іванюк, О. Овчарук, О. Олійник, В. Оржехівський, Л. Пасічник, О. Снісаренко, Є. Спіцин, І. Малицька та ін.

За ініціативи співробітників центру було розроблено *Концепцію громадянської освіти в Україні* (<http://library.kr.ua/women.html/pgovuiindx.html>), здійснювалась співпраця з представництвами Ради Європи в Україні та Делегації ЄС в Україні, представництва ЮНЕСКО, ПРООН, громадськими організаціями та науковими установами. Здійснено низку освітніх проектів з питань впровадження в Україні громадянської освіти, започатковано міжнародні наукові обміни досвідом, налагоджена співпраця зі школами та освітніми установами.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

У 2001 р. Український інноваційний центр гуманітарної освіти увійшов до складу Інституту засобів навчання АПН України (згодом Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України), де функціонує у складі інституту як відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій (<http://iitlt.gov.ua/structure/departments/komparaktiv/pro-viddil.php>). Протягом 15-ти років спільної діяльності науковці відділу здійснили низку порівняльно-педагогічних досліджень у галузі інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Порівняльно-педагогічні дослідження, що проводяться у підрозділі, є частиною сучасних вітчизняних освітніх пріоритетів на тлі європейських інтеграційних процесів в освіті. Колектив відділу є частиною української компаративістської спільноти. За роки діяльності відділу дослідження проводились науковим колективом, до складу якого за період 2001-2016 рр. входили дослідники О. О. Білоус, О. О. Гриценчук, А.М. Гуржій, Ю.В. Запорожченко, І.В. Іванюк, О.Е. Коневщинська, О.Є. Кравчина, Г.П. Лаврентьєва, М.П. Лещенко, І.Д. Малицька, Н.В. Морзе, О.В. Овчарук, Л.М. Пасічник, С.М. Позняк, Д.Б. Рождественська, Н.В. Сороко, Л.І. Тимчук, М.А. Шиненко, А.В. Яцишин та ін.

За роки роботи у відділі було успішно завершено п'ять **НДР**: «Інноваційні форми інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах» (2002-2003 рр.); «Формування інформаційного освітянського простору в процесі модернізації системи середньої загальної освіти: світові тенденції» (2004-2007 рр.); «Інформаційні та комунікаційні технології навчання в системі загальної середньої освіти зарубіжних країн» (2008-2010 рр.); «Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей учнів у контексті євроінтеграційних процесів в освіті» (2011-2013 рр.); «Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності суб'єктів навчального процесу системи загальної середньої освіти в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору» (2014-2016 рр.).

У відділі захищено дисертаційні роботи за спеціальністю 13.00.10 – інформаційні технології в освіті під керівництвом В.Ю. Бикова, М.П. Лещенко, О.В. Овчарук.

Колектив відділу започаткував з 1994 р. та випускає **Інформаційний бюлетень, у якому висвітлює інноваційні події в системах освіти зарубіжжя**, здійснює огляд процесів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в системі загальної середньої освіти у різних країнах та в Україні (<http://iitlt.gov.ua/structure/departments/komparaktiv/pro-viddil.php>).

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

Наукові співробітники відділу, починаючи з 2006 р. здійснюють редакційну та технічну підтримку випуску **електронного наукового фахового видання «Інформаційні технології і засоби навчання»** (<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>)
Електронне фахове видання містить розробки в галузі педагогіки, психології, дидактики, методики дистанційної освіти, методології, теорії та історії інформатизації освітянської галузі.

У 2013 р. співробітниками відділу було розроблено **Паспорт інновацій**, ініційовано та укладено **Каталог інноваційних освітніх проектів та освітніх інновацій**, до якого увійшло близько 160 інновацій в системі загальної середньої освіти і який є відкритим майданчиком для обговорення педагогами інноваційних процесів у шкільній практиці (<http://catinv.iitlt.gov.ua/about.html>) .

Щорічно у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та за підтримки організацій громадянського суспільства відділом проводиться **Всеукраїнський конкурс для учнів «Молодь тестує якість»**, який вперше стартував у 2010 р. Школярі з усієї України щорічно долучаються до тестування якості товарів та послуг, серед яких засоби ІКТ, товари щоденного вжитку, освітні послуги (<http://www.consumerinfo.org.ua/news/detail/14383/>).

ЛАБОРАТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ СИСТЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ІНСТИТУТУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ

Лабораторію зарубіжних систем професійної освіти і навчання було створено в 2015 р. шляхом перейменування й реорганізації лабораторії навчання на виробництві Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Завідувач лабораторії – Лук'яненко Ганна Іванівна, канд. пед. н, ст. наук. співроб.

Протягом 2013-2015 рр. лабораторією виконувалась **НДР** «Особливості професійного навчання робітників в умовах високотехнологічного виробництва». Кінцевими науковими результатами виконання НДР, серед інших, стали: колективні монографії «Професійне навчання кваліфікованих робітників в умовах високотехнологічного виробництва : теорія і практика» / авт. кол. : В. О. Радкевич, В. М. Аніщенко, Н. В. Кулалаєва, Г. І. Лук'яненко, А. М. Михайличенко, В. Є. Скульська ; за наук. ред. В. О. Радкевич. – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс» (2014); «Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою» / авт. Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець; за наук. ред. Л. П. Пуховської (2014);

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

Пуховська Л. П., Ворначев А. О. «Професійний розвиток персоналу підприємств у країнах Європейського Союзу» (2015).

У рамках вирішення проблеми «Тенденції розвитку професійної освіти і підготовки (навчання) фахівців в умовах глобалізаційних та інтегративних процесів» лабораторія наразі працює над НДР «Розвиток систем професійної освіти і навчання у країнах Європейського Союзу» (2016-2018 рр.).

Лабораторія має *партнерські стосунки* з Федеральним Інститутом професійної освіти Німеччини (Bundesinstitut für Berufsbildung – BIBB), Британською Радою в Україні; відділом педагогічної кооперації з німецької мови Гете-Інституту (ФРН); відділом культури і співробітництва Посольства Франції в Україні; Free Enterprise and Entrepreneurship Foundation, Польща; Республіканським інститутом професійної освіти (Республіка Білорусь); Міжнародною професійною академією «Туран-профі» (Республіка Казахстан); Leader Business Institute, Польща; Scientific-Educational Cluster of Ukrainian Venture Hub.

В рамках *міжнародної діяльності та міжнародного наукового співробітництва* Інституту ПТО НАПН України лабораторія є учасником низки міжнародних проектів. Зокрема, проекту TWINING – «Модернізація законодавчих стандартів та принципів освіти і навчання у відповідності до політики Європейського Союзу щодо навчання впродовж життя» у співпраці з Федеральним Інститутом професійної освіти Німеччини (Bundesinstitut für Berufsbildung – BIBB) та проекту ТЕМПУС – «Екологічна освіта в Білорусії, Росії, Україні» (ЕКО БРУ). Основними результатами проекту ЕКО БРУ є підготовка навчальних програм дистанційних курсів «Культура екологічної безпеки професійної діяльності у будівельній галузі», «Енергоефективна компетентність педагогічних працівників ПТНЗ будівельного профілю», «Екоорієнтовані педагогічні технології розвитку культури безпеки професійної діяльності майбутніх будівельників». Головною метою таких дистанційних курсів є підвищення екологічної компетентності викладачів ПТНЗ України.

Співробітники лабораторії брали участь у спільних проектах з Республіканським інститутом професійної освіти (Республіка Білорусь), Міжнародною професійною академією «Туран-профі» (Республіка Казахстан), а також у реалізації грантової програми ЄС з підтримки професійної освіти і навчання у Киргизькій Республіці. Співробітники лабораторії брали участь в реалізації трьох компонентів Проекту: «Аналіз українського законодавства та розроблення рекомендацій для його вдосконалення на основі політики ЄС і досвіду навчання впродовж життя»; «Підтримка стратегії

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

впровадження Національної рамки кваліфікацій»; «Розробленні й впровадженні схеми і критеріїв забезпечення якості професійно-технічної освіти».

У рамках співпраці з Британською Радою, відділом педагогічної кооперації з німецької мови Гете-Інституту (ФРН) та Відділом культури і співробітництва Посольства Франції в Україні науковці започаткували проект всеукраїнського рівня «Професійна спрямованість вивчення іноземних мов у професійно-технічних навчальних закладах».

У 2015 р. організовано і проведено третій науково-практичний семінар для викладачів іноземних мов професійно-технічних навчальних закладів України «Професійна спрямованість вивчення іноземних мов у професійно-технічних навчальних закладах: стан та перспективи» за участі представників офіційних представництв європейських країн в Україні, Goethe-Institut в Україні, Національного офісу програми Erasmus+, науковців ІПТО НАПН України та викладачів іноземних мов, методистів ПТНЗ, методистів та представників навчально (науково) – методичних центрів ПТО в регіонах.

У межах співпраці з Goethe-Institut в Україні у 2015 р. проведено анкетування викладачів іноземних мов ПТНЗ України. В анкетуванні взяли участь майже шістьсот респондентів з різних регіонів. Результатом виявлення стану професіоналізму у викладанні іноземних мов професійного спрямування стала організація та проведення 9-10 листопада 2015 р. інформаційного заходу для викладачів німецької мови ПТНЗ та методистів ННМЦ ПТО в регіонах «Міст до професійної освіти» за ініціативи Goethe-Institut в Україні. До участі були запрошені викладачі німецької мови та методисти ННМЦ ПТО в регіонах.

У результаті співпраці з Free Enterprise and Entrepreneurship Foundation, Польща, було спроектовано, організовано та проведено проект міжнародного обміну студенської молоді “Joker – my business, my identity” (Joker - moja firma, moje ja), який проходив під егідою програми Erasmus+. Проект мав на меті розвиток підприємницької компетентності, розбудову міжкультурного діалогу, знайомство зі специфікою мовно-культурного середовища Польщі, розвиток умінь трансформувати бізнес-ідею у бізнес-проект. В проекті брали участь учні ПТНЗ, яких було відібрано за конкурсом. Планується подальша співпраця з Free Enterprise and Entrepreneurship Foundation, Польща, над проектами із розвитку компонентів компетентності учнів ПТНЗ України.

Матеріал підготували:

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 1, 2016

О.В.Овчарук, О.І. Локшина, Н.М. Авшенюк, О.В. Бородієнко

Адреса: Україна, 04060, м. Київ, вул. Максима Берлинського, 9
тел./факс: (044) 440-47-03

<http://iitlt.gov.ua>

e-mail: iitlt@iitlt.gov.ua